

I liv og død

Liv og død er det mest allmennmenneskelige tema som finnes. Samtidig er det også et grunnleggende militært tema. Den militære profesjonsutøver skal «villig ofre liv og blod» som det tidligere var formulert i Formaningen. Det er imidlertid ikke bare eget liv som kan settes i spill i rammen av militær virksomhet. Om nødvendig har profesjonsutøveren både rett og plikt til å ta andre menneskers liv.

Dette nummer av *PACEM* har nettopp liv og død som hovedtema. Gjennom flere artikler belyser vi ulike sider av dette temaet. Paul Andreas Haug skriver om hvordan man i rammen av norske militære styrker tematiserer døden og forbereder seg på risikoen for å miste livet. Reidar Kirkevold, som har lang erfaring knyttet til båremottak av falne, beskriver oppbygningen og utviklingen av båremottakene og reflekterer også rundt båremottakets funksjon og betydning. Nils Terje Lunde skriver om den boken som er blitt stående som det klassiske litterære uttrykk for dødsforberedelser i krigstid, Dagfinn Hauges bok *Slik dør menn*. Hauges bok er skrevet på bakgrunn av hans erfaringer som prest for norske dødsdømte fanger på Akershus under annen verdenskrig. Alle disse tre artiklene har sitt utgangspunkt i et videreutdanningskurs om døden i protestantisk tradisjon på Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo.

I tillegg til hovedtemaet er det i dette nummeret også to andre artikler som berører sentrale temaer i militær etikk og profesjonsidentitet. Biskop Atle Sommerfeldts artikkel drøfter forholdet mellom rettferdig fred og rettferdig krig. Han fremholder i artikkelen at rettferdig fred og rettferdig krig ikke trenger forstås som motsetninger, og at rettferdig krig-tradisjonen fortsatt har relevans. Rino B. Johansens artikkel om den militære profesjon er en bearbeidet utgave av hans prøveforelesning til doktorgraden i militærpsykologi. I artikkelen drøfter Johansen forholdet mellom konstante og dynamiske faktorer i den militære profesjon. Denne artikkelen har også relevans for forståelse av den militære profesjonsetikken.

Siste del av *PACEM* utgjøres av et bokessay og en bokomtale. I et bokessay fra Gudmund Waaler tar han utgangspunkt i boken *Gjerningsmenn* skrevet av sosialpsykologen Harald Welzer. Her stiller han spørsmålet om hva som skal til for at helt normale mennesker kan utføre bestialske handlinger. Helt til slutt har Tor Simen Olberg en bokomtale av boken *Military Chaplains and Religious Diversity* av Kim Phillip Hansen. I boken blir det stilt spørsmål og gjort analyser om hvordan amerikanske feltprester forholder seg til spørsmål om religiøst

mangfold. Dette er et tema som er aktuelt også i en norsk sammenheng, gjennom mangfoldsarbeidet i Feltprestkorpset og prosjektet med tros- og livssynsrådgivere.

Tor Arne S. Berntsen
Nils Terje Lunde